

Rozpracovanie
Stratégie prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti
v Slovenskej republike na roky 2012 – 2015
na podmienky Košického kraja

Obsah

1	ÚVOD	1
2	VÝCHODISKÁ ROZPRACOVANIA STRATÉGIE	1
2.1	ANALÝZA KRIMINALITY V KOŠICKOM KRAJI	1
2.2	SWOT ANALÝZA PREVENČIE KRIMINALITY	3
2.3	SYSTÉM PREVENČIE KRIMINALITY A FINANČNÉ ZABEZPEČENIE	3
2.4	ZHRNUTIE VÝCHODÍSK	4
3	STRATÉGIA NA ROKY 2012 - 2015	5
3.1	OBJEKTY PREVENČIE KRIMINALITY	5
3.2	SUBJEKTY PREVENČIE KRIMINALITY	5
3.3	POSTAVENIE A PÔSOBNOSŤ SUBJEKTOV KOORDINÁCIE PREVENČIE	6
3.3.1	<i>Regionálna úroveň</i>	6
3.3.2	<i>Miestna úroveň</i>	6
3.4	PRIORITY PREVENČIE KRIMINALITY	6
3.5	PRINCÍPY STRATÉGIE	12
3.6	STRATEGICKÝ CIEĽ	12
3.7	ŠPECIFICKÉ CIEĽE	14
4	ZÁVER	17

1 Úvod

Prevenca kriminality a inej protispoločenskej činnosti v Košickom kraji je dôležitou súčasťou cieľavedomého pôsobenia štátu, vládnych organizácií, cirkví, občianskych združení, podnikateľských subjektov a vzdelávacích inštitúcií pri zvyšovaní povedomia obyvateľstva na elimináciu protispoločenských javov v rámci Slovenskej republiky. Cieľom je v súlade so stratégiou v Slovenskej republike účinnými formami prevencie preniesť pôsobenie do rodinného, školského i spoločensko-komunálneho prostredia, vytvorenie možností pre vhodné voľnočasové, vzdelávacie a kreatívne aktivity detí a mládeže orientované na hodnotové správanie, ktoré je založené na úcte k človeku, zdraviu, životu, spoločenským, etickým, morálnym normám a zákonom a vytvorenie možností pre náučné a osvetové aktivity pre ženy a seniorov zamerané na ohrozenia súčasnými formami kriminality.

2 Východiská rozpracovania stratégie

Základným východiskom rozpracovania Stratégie prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v Slovenskej republike na roky 2012 – 2015 je sledovanie vývoja situácie trestnej a protispoločenskej činnosti v Košickom kraji, SWOT analýza prevencie kriminality vypracovaná na podmienky kraja, poznatky z praktickej činnosti Komisie pre prevenciu protispoločenských javov pri Obvodnom úrade Košice, skúseností z preventívnej praxe a plnenia predchádzajúcich strategických dokumentov v oblasti prevencie kriminality v Slovenskej republike a v Košickom kraji.

2.1 Analýza kriminality v Košickom kraji

Na základe sledovania vývoja ukazovateľov týkajúcich sa zadokumentovaných prejavov kriminality v období rokov 1997 až 2010 v Košickom kraji je možné konštatovať, že nenastali výrazné kvalitatívne zmeny stavu kriminality, jej štruktúry a dynamiky oproti predchádzajúcemu obdobiu. V porovnaní s celkovými ukazovateľmi v rámci Slovenskej republiky je zároveň možné konštatovať že percentuálne zastúpenie jednotlivých druhov a foriem kriminality v Košickom kraji sa stotožňuje s parametrami republikovej analýzy.

Vývoj evidovanej kriminality v Košickom kraji má stagnujúcu tendenciu. Orgány policajného zboru neinformovali o osobitných ukazovateľoch, ktoré by zásadným spôsobom vykazovali odlišnosť oproti predchádzajúcim obdobiam. Štatistické ukazovatele zodpovedajú celoslovenskému vývoju celkovej kriminality, ktorá má v posledných rokoch spravidla klesajúcu tendenciu s výnimkou roku 2009, kedy bol zaznamenaný veľmi mierny nárast. Tento nárast do istej miery zodpovedá vplyvu globálnej hospodárskej krízy. Čo sa týka páchatel'ov celkovej kriminality je možné konštatovať, že vek páchatel'ov je tiež pomerne ustálený. Zastúpenie mladistvých páchatel'ov má nerastúcu tendenciu, dochádza skôr k znižovaniu podielu mladistvých a maloletých páchatel'ov evidovaných trestných činov na celkovej kriminalite. Veková štruktúra páchatel'ov je nerovnomerne zastúpená podľa jednotlivých druhov trestnej činnosti. Ak nebudeme zohľadňovať kritérium druhu trestnej činnosti môžeme konštatovať, že najväčšia je skupina páchatel'ov od 19 do 35 rokov. Za ňou nasleduje skupina páchatel'ov od 35 do 55 rokov. Páchatelia vo veku 14 až 18 sa podieľali na celkovej kriminalite asi 10 %. Čiastočná stagnácia podielu tejto vekovej skupiny na páchaní kriminálnych skutkov je čiastočne odôvodniteľná najmä pri majetkovej trestnej činnosti

zapájaním osôb, ktoré nedovŕšili 14 rokov do účasti na trestnej činnosti s kalkuláciou ich trestnoprávnej nedotknuteľnosti.

Čo sa týka druhov trestnej činnosti, najvyšší podiel na celkovej kriminalite majú majetkové trestné činy, ktoré dosahujú až 50 % z celkového počtu, násilná kriminalita neprekročila 8% a mravnostná kriminalita osciluje okolo hodnoty 1 %. Pri sledovaní absolútneho počtu trestných činov v oblasti majetkovej kriminality je potrebné konštatovať dlhodobu klesajúcu tendenciu, klesá tiež zastúpenie maloletých a mladistvých páchatel'ov, avšak stúpa počet majetkových trestných činov pod vplyvom alkoholu a iných omamných látok. Majetková kriminalita má najvýraznejší vplyv na vývoj celkovej kriminality v Košickom kraji, pričom je potrebné zdôrazniť aj vplyv výraznej latencie majetkovej kriminality na údaje o registrovaných trestných činoch. Špecifikom v Košickom kraji je existencia veľkých komunít, ktoré podliehajú ekonomickej marginalizácii z objektívnych i subjektívnych dôvodov. Príčinami ich ekonomickej marginalizácie sú predovšetkým dlhodobá nízka úroveň tvorby nových pracovných miest v subregiónoch Košického kraja, nízka vzdelanostná úroveň, zdravotný stav a nízka úroveň prispôsobovania sa novým príležitostiam daná rezignáciou na zmenu existujúceho statusu. Takýto vývoj má za následok veľký počet trestných činov tzv. „hladovej kriminality“, krádeže kovov, poľnohospodárskych plodín a drevnej hmoty. Zvyčajne ide o aktivity nesofistikované bez vyššej úrovne organizovanosti páchatel'ov.

S transformáciou ekonomiky a novými vlastníckymi vzťahmi dochádza k výskytu širokého spektra ekonomických trestných činov predovšetkým finančným podvodom /nebankové subjekty/, sprenevery, falšovaní účtovných dokladov ale aj podplácaniu a klientelizmu. Tieto trestné činy sú zvyčajne páchané osobami s vyšším vzdelaním a kriminálne aktivity sú realizované organizovanou formou. Charakteristické pre tieto trestné činy je vysoký stupeň latentnosti. Verejnosť sa o takomto konaní dozvie len ak sa kauza zverejní cez masmédiá. Odhaľovanie a dokazovanie je veľmi ťažké a zdĺhavé vzhľadom na vysoký stupeň sofistikovanosti prípravy i uskutočňovania takýchto trestných činov.

V spoločnosti najmenej tolerovanou je mravnostná kriminalita, ktorá nie je významnou časťou v rámci vývoja celkovej evidovanej kriminality, avšak vykazuje znaky najvýraznejšej latencie. Evidencie vykazujú nízky podiel mladistvých a maloletých páchatel'ov na tomto druhu kriminality a je možné sledovať klesajúcu tendenciu, avšak údaje o registrovanej násilnej kriminalite sa môžu v tejto skupine páchatel'ov výrazne odlišovať od skutočného rozsahu páchanej násilnej činnosti predovšetkým v dôsledku latentnej a nezistenej násilnej činnosti.

Pri hodnotení celkového stavu rozsahu protispoločenských javov je ďalej potrebné uviesť, že v Košickom kraji je priestupková činnosť najfrekvencovanejšia v rámci krajov Slovenskej republiky, každoročne v sledovanom období prekračuje celoslovenský priemer a to vrátane priestupkov mladistvých.

Nepriaznivý vývoj zaznamenávame v sledovaní protispoločenskej činnosti v školách a to dvoch ukazovateľov, ktorými sú záškoláctvo, vyjadrené počtom neospravedlnených hodín a problémové správanie, vyjadrené zníženým hodnotením správania. Z hodnotenia sledovaného obdobia je evidentný nepriaznivý vývoj v oboch ukazovateľoch a z pohľadu krajov sa nepriaznivá situácia dlhodobu zaznamenávaná najmä v Košickom kraji.

Obet'ami kriminality sú podľa veku v Košickom kraji najčastejšie osoby od 16 do 65 rokov. V poslednom období sa zvyšuje počet prípadov keď sa seniori stávajú obet'ami majetkových a ekonomických trestných činov pre svoju dôverčivosť a slabšiu informovanosť v oblasti platnej legislatívy a administratívnych postupov.

2.2 SWOT analýza prevencie kriminality

Na hodnotenie silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb procesu prevencie kriminality v Košickom kraji bola vypracovaná SWOT analýza súčasného stavu. Na jej vyhotovení sa spolupodieľali členovia krajskej komisie prevencie kriminality. SWOT analýza pozitívne hodnotí pokrok v legislatívnom a inštitucionálnom zabezpečení výkonu prevencie. Medzi významné faktory pozitívne ovplyvňujúce vývoj v prevencii radí dotácie RVPK na projekty prevencie a to predovšetkým sociálnej a zvyšujúci sa záujem o zapájanie sa organizácií mimovládneho sektora do týchto projektových aktivít. Slabé stránky sú hlavne nízke povedomie verejnosti o procese prevencie, absencia aktívnej spolupráce s médiami a orgánmi samosprávy, nedostatočné personálne zabezpečenie prevencie kriminality na úrovni škôl a samosprávy, nedostatočná motivácia a účinnosť práce koordinátorov – preventistov na všetkých druhoch základných a stredných škôl, nesúčinnosť resp. neexistencia prepojenia medzi orgánmi na území kraja pri identifikácii rozsahu a foriem protispoločenskej činnosti v kraji a pri príprave a realizácii aktivít prevencie.

2.3 Systém prevencie kriminality a finančné zabezpečenie

Prevencia kriminality sa v Košickom kraji z hľadiska charakteru cieľových skupín preventívnych aktivít orientuje na tri základné cieľové skupiny a to na páchatel'ov trestných činov, situácie trestných činov a na obe trestných činov. Z hľadiska tohto zamerania sa realizuje ako sociálna, situačná a viktimačná prevencia..

Aktivity sociálnej prevencie kriminality sa orientujú k verejnosti, vekovým, sociálnym a marginalizovaným skupinám, rodine, deťom a mladistvým s účelom, aby sa nestali páchatel'mi protispoločenských resp. trestných činov alebo aby v páchaní protispoločenskej činnosti nepokračovali. Situačná prevencia kriminality je špecificky orientovaná na riešenie konkrétnej kriminality, na bezpečnosť a ochranu verejného poriadku, zdravia, života a majetku objektov prevencie. Teoretické poznatky odporúčajú situačnú prevenciu realizovať opatreniami, ktoré majú charakter technický, organizačný a administratívny formou technickej, fyzickej alebo režimovej ochrany. Efektívnou formou využívanou v prostredí samospráv Košického kraja sú inštalácie kamerových systémov, ktoré obmedzujú príležitosti potenciálnych páchatel'ov na páchanie trestnej činnosti predovšetkým majetkovej a zvyšujú pravdepodobnosť odhalenia páchatel'a spáchaných skutkov. Viktimačná prevencia kriminality, ktorej účelom je pôsobenie, aby sa človek nestal obeťou trestného činu a pôsobenie pri eliminácii následkov trestného činu u tých, ktorí sa už stali obeťami, sa orientuje hlavne na psychickú pripravenosť ohrozených osôb, pomoc, právne poradenstvo a tréningy možností ochrany pred trestnou činnosťou.

V súlade s vedeckými poznatkami komplexnosť prevencie všetkých uvedených typov charakterizujú formy a metódy samotného výkonu prevencie. Sociálna, situačná a viktimačná prevencia sa môžu realizovať ako prevencia primárna, sekundárna alebo terciárna. Primárna prevencia pôsobí na čo najširšiu verejnosť alebo okruh osôb, pričom nezohľadňuje stupeň účasti na kriminalite. Sekundárna prevencia sa orientuje na rizikové skupiny osôb alebo jednotlivcov a terciárna prevencia sa zameriava na skupiny alebo osoby, ktoré sa už stali obeťami alebo páchatel'mi, je teda prevenciou recidívy a prevenciou viktimácie.

Prevencia kriminality je z hľadiska realizácie veľmi rozsiahla, preto nie je možné v podmienkach Košického kraja realizovať splnenie cieľov prevencie kriminality len v rámci štátneho rozpočtu. Na úrovni kraja dôležitým zdrojom financovania aktivít môžu byť prostriedky subjektov, ktoré pôsobia v procese prevencie kriminality, prostriedky rozpočtov samospráv,

spolufinancovanie zo strany tretieho sektora a podnikateľského prostredia. Významným faktorom je financovanie z projektových programov vlády Slovenskej republiky a Európskej únie.

Finančné zabezpečenie plnenia úloh obvodných úradov v sídle kraja ako regionálnych koordinátorov prevencie kriminality nie je možné realizovať v požadovanom rozsahu a kvalite z rozpočtových prostriedkov poskytovaných na zabezpečenie výkonu štátnej správy. Úlohy koordinácie a kontroly preventívnych aktivít v kraji a činnosť krajskej komisie pre prevenciu kriminality je nevyhnutné podporovať účelovou dotáciou rozpočtov obvodných úradov. Takéto opatrenie je nevyhnutné aj z toho dôvodu, že obvodné úrady na túto činnosť nemôžu využívať možnosti inej formy spolufinancovania.

2.4 Zhrnutie východísk

Na základe východísk Stratégie prevencie kriminality v Slovenskej republike na roky 2012 – 2015, poznatkov vedeckých štúdií a prognóz, analýzy kriminality v Košickom kraji, SWOT analýzy, využívaného systému prevencie, skúseností preventívnej praxe a odporúčaní medzinárodných organizácií, s ktorými SR spolupracuje v oblasti prevencie kriminality a ochrany ľudských práv, ako sú Rada Európy a Komisia OSN pre prevenciu kriminality a trestnú justíciu (UN CCPCJ), je možné východiská prevencie kriminality zhrnúť nasledovne:

- úroveň kriminality v Košickom kraji nasvedčuje, že ju naďalej ovplyvňuje množstvo faktorov a to predovšetkým ekonomický vývoj a vývoj nezamestnanosti v kraji, sociálna situácia, etnické zloženie a kultúrnosť obyvateľstva, demografický vývoj, rodinné prostredie, nepriaznivé pôsobenie médií vrátane internetu,
- na formovanie osobnosti a prejavy správania jednotlivca je významným vplyv malých skupín, ktorými sú predovšetkým rodina, škola a referenčné skupiny, vo vzťahu k protispoločenskej činnosti je nezanedbateľným vplyv alkoholizmu a ďalších závislostí na konanie jednotlivcov v spoločnosti,
- existencia latentných a evidovaných foriem kriminality a inej protispoločenskej činnosti si vyžaduje spoluprácu všetkých štátnych orgánov, samosprávy, inštitúcií vedy, výskumu, záujmových združení a neziskových organizácií pri hľadaní efektívnych nástrojov represie a prevencie kriminality,
- vývoj majetkovej a násilnej kriminality z rizikových skupín (nezamestnaní a recidivisti) poukazuje na potrebu vyváženej nástrojov represie a prevencie kriminality,
- podiel rizikových skupín (deti, mládež, ženy, seniori, sociálne vylúčené komunity) ako páchatel'ov a obetí kriminality si vyžaduje ich cieleňú prevenciu a ochranu,
- pretrváva potreba zvyšovania bezpečnosti miest, obcí, občanov a ich majetku,
- potreba intenzívnej spolupráce s akademickými inštitúciami a uplatňovania výsledkov vedy a výskumu pri hľadaní efektívnych foriem prevencie kriminality,
- potreba uplatňovania viaczložkového systému financovania preventívnych aktivít,
- potreba zainteresovania všetkých druhov regionálnych elektronických a printových médií na obmedzení propagácie negatívnych hrdinov a prejavov jednotlivých druhov kriminality na jednej strane a na zvyšovanie povedomia verejnosti o dobrej praxi v prevencii v rámci Košického kraja,
- v procese koordinácie prevencie kriminality na úrovni kraja je potrebné využívať možnosti medzinárodnej a celoštátnej spolupráce.

3 Stratégia na roky 2012 - 2015

Stratégia je rozpracovaním preventívnych, sociálnych, vzdelávacích a kontrolných opatrení na úroveň Košického kraja. Hlavným poslaním stratégie je zvýšenie podielu zainteresovaných subjektov prevencie kriminality na riešení aktuálnych problémov kriminality a protispoločenskej činnosti v Košickom kraji. Je dokumentom, ktorý tvorí bázu pre dosiahnutie pozitívneho vplyvu na vývoj kriminality prostredníctvom koordinácie represívnych a nerepresívnych prostriedkov, definuje postupy na znižovanie výskytu sociálno-patologických javov, motívov a príležitostí k páchaniu trestných činov. Je predpokladom pre komplexné a koordinované riešenia úloh prevencie kriminality štátnymi orgánmi a orgánmi samosprávy s väzbou na mimovládne organizácie, vzdelávacie a vedecké inštitúcie.

3.1 Objekty prevencie kriminality

Objekty, na ktoré sú jednotlivé preventívne aktivity a opatrenia zamerané, sú samotné osoby (cieľové skupiny) alebo kriminogénne faktory. Týmito objektmi sú:

- páchatelia (najmä deti, mládež, recidivisti, páchatelia so základným vzdelaním a sociálne vylúčené komunity),
- obeť (najmä deti, mládež, ženy, rodiny s prejavmi sociálnej patológie, telesne postihnutí, seniori a sociálne vylúčené komunity),
- potenciálni páchatelia alebo obeť (rizikovní jednotlivci a skupiny, deti, mládež, dospelí s vysokou pravdepodobnosťou, že budú páchať trestnú alebo inú protispoločenskú činnosť, resp. sa stanú obeťami kriminality),
- kriminogénne faktory (situácie, príčiny a podmienky páchania kriminality, ktoré je žiaduce zmeniť tak, aby boli čo možno najmenej rizikové, t.j. kriminogénne).

3.2 Subjekty prevencie kriminality

Subjektmi prevencie kriminality sú orgány, organizácie a inštitúcie, ktoré sú realizátormi preventívnych aktivít a opatrení uskutočňovaných samostatne alebo v partnerstve na regionálnej a miestnej úrovni. Ich úlohou je iniciovať, realizovať a monitorovať v rámci svojej pôsobnosti tvorbu opatrení na odstraňovanie príčin a podmienok, ktoré vyvolávajú alebo umožňujú páchať kriminalitu a inú protispoločenskú činnosť, s cieľom ich predchádzania, potláčania a zamedzovania. Súčasne v rámci svojej pôsobnosti zabezpečujú najmä dostatočné finančné, materiálne a technické prostriedky na výkon preventívnych aktivít.

V Košickom kraji sú subjektmi prevencie kriminality spolupracujúcimi s obvodným úradom:

- orgány všeobecnej a špecializovanej štátnej správy na regionálnej a miestnej úrovni,
- regionálne a miestne príslušné orgány policajného zboru, súdov, prokuratúry, mestských polícií,
- Košický samosprávny kraj, mestá a obce,
- Univerzity a vysoké školy,

- školy, školské zariadenia, centrá pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie,
- mimovládne organizácie, občianske združenia, neziskové organizácie a záujmové skupiny,
- podnikateľské subjekty, ktoré pôsobia v oblasti prevencie kriminality a sociálno - patologických javov.

3.3 Postavenie a pôsobnosť subjektov koordinácie prevencie

3.3.1 Regionálna úroveň

Koordináčnym orgánom prevencie kriminality na regionálnej úrovni je Obvodný úrad Košice, ktorý v spolupráci s vyšším územným celkom rozpracúva stratégiu v súlade s prioritami a cieľmi na podmienky kraja a predkladá rade správu o plnení úloh. Ďalšie činnosti v oblasti prevencie kriminality zabezpečuje v spolupráci s inými miestnymi orgánmi štátnej správy, vyšším územným celkom a ďalšími subjektmi na regionálnej úrovni prostredníctvom Krajskej komisie pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti. Krajská komisia je poradným, iniciatívnym, koordináčnym a odborným orgánom obvodného úradu v sídle kraja a úlohy vyplývajúce zo štatútu sú realizované v rámci územnej pôsobnosti príslušného kraja.

Obvodný úrad v sídle kraja realizuje úlohy v oblastiach koordinácie, finančného zabezpečenia, spolupráce podľa zákona o prevencii kriminality a ďalšie úlohy v oblasti vzdelávania, vedy a výskumu.

Ďalším orgánom prevencie kriminality na regionálnej úrovni je vyšší územný celok, ktorý spolupracuje s obvodným úradom v sídle kraja na rozpracovaní stratégie prevencie kriminality na podmienky kraja a vykonáva pôsobnosť v oblasti prevencie kriminality.

3.3.2 Miestna úroveň

Koordináčnymi orgánmi prevencie kriminality na miestnej úrovni sú mestá, resp. mestské časti a obce. Na realizáciu aktivít samospráv na miestnej úrovni v oblasti prevencie kriminality sa mestám, resp. obciam, mestským častiam odporúča začleniť preventívne aktivity do činnosti zriadených komisií orgánov samosprávy, ako poradných, iniciatívných a kontrolných orgánov mestského, resp. obecného zastupiteľstva. V rámci svojej činnosti v oblasti prevencie kriminality samosprávne orgány vykonávajú pôsobnosť podľa zákonnej úpravy a zapájajú do prevencie kriminality inštitúcie v svojej zriaďovateľskej pôsobnosti, predovšetkým školy a školské zariadenia.

3.4 Priority prevencie kriminality

Cieľom prevencie kriminality je predchádzať kriminalite a inej protispoločenskej činnosti tak, aby sa občania nestávali jej obeťami, a aby sa zvyšoval pocit ich bezpečia. Za účelom dosiahnutia tohto cieľa je dôležité odstraňovať príležitosti pre trestnú a inú protispoločenskú činnosť. Prioritami sú:

1. **znižovanie miery a závažnosti kriminality a inej protispoločenskej činnosti** (najmä: závažná a organizovaná trestná činnosť; obchodovanie s drogami; počítačová kriminalita; obchodovanie s ľuďmi; sexuálne vykorisťovanie detí a detská pornografia; hospodárska a majetková trestná činnosť, korupcia; obchodovanie so zbraňami a cezhraničná trestná činnosť; násilie na ženách),

Úloha(aktivita)	Zodpovedný subjekt	Termín (obdobie roku)	Zdroje financovania	Ukazovatele
Vytváranie voľnočasových aktivít pre deti a mládež s edukačným charakterom prevencie a znižovania miery drogových závislostí	OZ Zober loptu, nie drogy, Košice	2013 - 2015	vlastné, dotácia zo štátneho rozpočtu	- Počet voľnočasových aktivít detí a mládeže zameraných na prevenciu a elimináciu drogovej závislosti - Počet detí a mládeže zapojených do voľnočasových aktivít - Počet škôl zapojených do voľnočasových aktivít
Realizácia osvetových, informačných a edukačných činností s cieľom prevencie a znižovania miery drogových závislostí	CPPPaP Košického kraja	2012 - 2015	štátny rozpočet	- Počet prednášok, výcvikových programov a metodických konzultácií zameraných na prevenciu a elimináciu drogovej závislosti - Počet detí a mládeže zapojených do výcvikových programov
Realizácia osvetových, informačných a edukačných činností s cieľom prevencie protispoločenskej činnosti	CPPPaP Košického kraja	2012 - 2015	štátny rozpočet	- Počet prednášok, výcvikových programov a metodických konzultácií zameraných na prevenciu protispoločenskej činnosti - Počet detí a mládeže zapojených do výcvikových programov
Propagácia uskutočnených aktivít projektov podporených z prostriedkov RVPK týkajúcich sa znižovania miery a závažnosti kriminality a inej protispoločenskej činnosti, či znižovania miery drogovej závislosti	realizátori projektov z prostriedkov RVPK- mestské časti Mesta Košice, obce, školy, občianske združenia a neziskové organizácie Košického kraja	2012 - 2015	vlastné, dotácia zo štátneho rozpočtu	- Počet mediálnych výstupov (vlastné tlačoviny, audiovizuálne výstupy, oznamy na nástenkách, obecnom rozhlase a internete, novinový článok, televízny a rozhlasový príspevok)

Realizácia informačných aktivít prostredníctvom internetu týkajúca sa znižovania miery a závažnosti kriminality a inej protispoločenskej činnosti	Obvodný úrad Košice, mestské časti Mesta Košice, obce, školy, občianske združenia a neziskové organizácie Košického kraja	2012 - 2015	štátny rozpočet, vlastné, dotácia zo štátneho rozpočtu	- Počet doplnených príspevkov internetovej stránky prevencie kriminality ObÚ Košice týkajúcich sa znižovania miery a závažnosti kriminality a inej protispoločenskej činnosti, - Počet propagovaných projektov
---	---	-------------	--	---

2. zvyšovanie bezpečnosti miest a obcí (začleňovanie prevencie kriminality do koncepcií rozvoja krajov a obcí; zvyšovanie kvality sociálnych vzťahov; zvyšovanie pocitu bezpečia obyvateľov a návštevníkov),

Úloha(aktivita)	Zodpovedný subjekt	Termín (obdobie roku)	Zdroje financovania	Ukazovatele
Inštalácia, renovácia a rozširovanie kamerových systémov v rámci prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti	obce Košického kraja	2012 - 2015	obce, dotácia zo štátneho rozpočtu	- Počet obcí, ktoré vykonali inštaláciu, renováciu a rozšírenie kamerových systémov v rámci prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti - Počet nainštalovaných kamier - Počet odhalených priestupkov, trestných činov...

Realizácia voľnočasových aktivít zvyšujúcich kvalitu sociálnych vzťahov	OZ Detská železnica Košice,	2013 - 2015	vlastné, dotácia zo štátneho rozpočtu	- Počet pravidelných voľnočasových aktivít s orientáciou na hodnotové správanie a vybudovanie vzťahu k dobrovoľníckej činnosti pre deti a rodičov Počet detí, dobrovoľníkov zapojených do pravidelných voľnočasových aktivít
Propagácia uskutočnených aktivít projektov podporených z prostriedkov RVPK týkajúcich sa zvyšovania bezpečnosti miest a obcí	realizátori projektov z prostriedkov RVPK	2012 - 2015	vlastné, dotácia zo štátneho rozpočtu	- Počet mediálnych výstupov (vlastné tlačoviny, audiovizuálne výstupy, oznamy na nástenkách, obecnom rozhlase a internete, novinový článok, televízny a rozhlasový príspevok) týkajúcich sa zvyšovania bezpečnosti miest a obcí

3. **eliminácia sociálne patologických javov v rizikových skupinách** (deti a mládež ohrozené kriminalitou a sociálne patologickými javmi; rodina; seniory; sociálne vylúčené komunity, t.j. nezamestnaní, bezdomovci, zdravotne a telesne postihnutí, osoby prepustené z výkonu trestu; prvopáchatelia trestných činov; recidivisti),

Úloha(aktivita)	Zodpovedný subjekt	Termín (obdobie roku)	Zdroje financovania	Ukazovatele
Realizácia výchovnovzdelávacích činností v prostredí sociálne marginalizovaných skupín obyvateľstva	občianske združenia a neziskové organizácie Košického kraja	2012 - 2015	vlastné, dotácia zo štátneho rozpočtu	- Počet voľnočasových aktivít z prostredia sociálne marginalizovaných skupín a problémových detí

Realizácia edukačnej a prevenčnej činnosti v rizikových skupinách obyvateľstva	občianske združenia a neziskové organizácie Košického kraja	2012 - 2015	vlastné, dotácia zo štátneho rozpočtu	<ul style="list-style-type: none"> - Počet pravidelných voľnočasových aktivít s orientáciou na hodnotové správanie pre deti a mládež, -Počet prednášok, besied a voľnočasových aktivít pre ľudí z krízového centra a iné ohrozené rizikové skupiny obyvateľstva - Počet detí a mládeže, ktorí sa zúčastnili pravidelných voľnočasových aktivít s orientáciou na hodnotové správanie detí a mládeže - Počet ľudí z krízového centra a iných rizikových skupín obyvateľstva, ktorí sa zúčastnili prednášok, besied a voľnočasových aktivít
	obce Košického kraja a mestské (obecné) polície	2012 - 2015	obce, dotácia zo štátneho rozpočtu	- Počet aktivít orientovaných na prevenčné, športové a voľnočasové aktivity detí a mládeže v obci
	školy Košického kraja	2012 - 2015	školy, dotácia zo štátneho rozpočtu	<ul style="list-style-type: none"> - Počet tréningov učiteľov a rovesníkov, - Počet aktivít priamej prevencie, besied, zážitkových výcvikových blokov a voľnočasových aktivít
	mestské časti Mesta Košice	2012 - 2015	mestské časti, dotácia zo štátneho rozpočtu	- Počet pravidelných voľnočasových aktivít v záujmových krúžkoch, špecifických voľnočasových

				aktivít, výchovno-vzdelávacích prednášok pre deti a mládež z mestských častí
	Košický samosprávny kraj	2013 - 2015	vlastné zdroje	- Počet finančne podporených organizácií
Propagácia uskutočnených aktivít projektov podporených z prostriedkov RVPK týkajúcich sa eliminácie sociálne patologických javov v rizikových skupinách	realizátori projektov z prostriedkov RVPK- mestské časti Mesta Košice, obce, školy, občianske združenia a neziskové organizácie Košického kraja	2012 - 2015	vlastné, dotácia zo štátneho rozpočtu	- Počet mediálnych výstupov (vlastné tlačoviny, audiovizuálne výstupy, oznamy na nástenkách, obecnom rozhlase a internete, novinový článok, televízny a rozhlasový príspevok) týkajúcich sa eliminácie sociálne patologických javov v rizikových skupinách
Realizácia informačných aktivít prostredníctvom internetu týkajúca sa eliminácie sociálne patologických javov v rizikových skupinách	Obvodný úrad Košice, Košický samosprávny kraj, mestské časti Mesta Košice, obce, školy, občianske združenia a neziskové organizácie Košického kraja	2012 - 2015	štátny rozpočet, vlastné, dotácia zo štátneho rozpočtu	- Počet doplnených príspevkov týkajúcich sa zvyšovania bezpečnosti miest a obcí, - Počet internetových stránok týkajúcich sa eliminácie sociálne patologických javov v rizikových skupinách - Počet propagovaných projektov

3.5 Princípy stratégie

Princíp č. 1:

jednota represie a prevencie na dosiahnutie kontroly kriminality a inej protispoločenskej činnosti prostredníctvom komplementárneho súboru represívnych a nerepresívnych prostriedkov,

Princíp č. 2:

koordinácia prevencie, ťažiskové sú komplexné a koordinované riešenia úloh prevencie kriminality štátnymi orgánmi a orgánmi samosprávy s väzbou na mimovládne organizácie, vzdelávacie a vedecké ustanovizne,

Princíp č. 3:

aktualizácia a objektivizácia aktivít prevencie kriminality, ktorá sa opiera o aktuálny stav vývoja kriminality v regióne, o materiálne, ekonomické a personálne podmienky, za akých je prevencia kriminality zabezpečovaná,

Princíp č. 4:

plánovitosť a adresnosť aktivít prevencie kriminality, ktoré reagujú na potreby obyvateľstva na základe vplyvov mikroprostredia kraja, pričom ťažisko realizácie prevencie kriminality je položené na praktickú úroveň, opierajúcu sa o medzinárodné skúsenosti, národné skúsenosti a spoluprácu subjektov prevencie kriminality na medzinárodnej, národnej a regionálnej úrovni.

3.6 Strategický cieľ

Cieľavedome, komplexne a koordinovane pôsobiť na príčiny a podmienky, ktoré umožňujú páchanie kriminality a inej protispoločenskej činnosti, za účelom jej predchádzania, potláčania a zamedzovania.

Strategický cieľ sa na úrovni Košického kraja dosiahne prostredníctvom:

1. koordinovanej aplikácie prijatých *opatrení* účinnej prevencie kriminality, formulovania návrhov na prijímanie opatrení na úrovni legislatívy, prijímania opatrení orgánov s krajskou resp. miestnou pôsobnosťou konkrétne formou:
  - iniciovania a koordinovania medzirezortnej spolupráce miestnych orgánov štátnej správy formou seminárov, okrúhlych stolov a workshopov zameraných na jednotlivé cieľové skupiny obyvateľstva, osobitne na deti a mládež,
  - tvorba spoločných metodík a usmerní z úrovne regionálnych orgánov štátnej správy a samosprávneho kraja pre aplikáciu platných právnych predpisov a rezortných opatrení pri eliminácii násilia a kriminality pre jednotlivé cieľové skupiny a adresné vyhodnocovanie ich účinnosti v praxi,
  - iniciovania a koordinácie formulovania návrhov pre prijímanie opatrení na ústrednej úrovni a v legislatíve,

2. vytvorenia systému zberu a vyhodnocovania informácií v rámci Košického kraja o rozsahu a formách protispoločenskej činnosti a charaktere príčin tejto činnosti konkrétne formou:
  - zisťovaní a analýz v spolupráci s akademickými inštitúciami UPJŠ v Košiciach, predovšetkým v spolupráci s pracoviskami právnickej fakulty, filozofickej fakulty a fakulty verejnej správy a v spolupráci s VŠBM v Košiciach,
  - sledovania a kumulovania relevantných údajov orgánov miestnej štátnej správy na regionálnej úrovni, policajného zboru, prokuratúry, súdov, samosprávnych krajov, miest a obcí, mestských a obecných polícií,
3. zvyšovania informovanosti a povedomia občanov Košického kraja o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti konkrétne formou:
  - iniciovania a koordinácie cielenej informovanosti zameranej na skupiny občanov, napr. rodiny, seniorov, zastupiteľstvá samospráv a pod.,
  - zapojením predstaviteľa niektorého z regionálnych médií do činnosti komisie pre prevenciu protispoločenských javov pri obvodnom úrade,
  - iniciovania prezentácie dobrej praxe v rámci projektovej činnosti v médiách, na podujatiach na miestnej úrovni alebo na úrovni občanov z priameho okruhu cieľových skupín projektovej činnosti,
4. zlepšovanie inštitucionálneho, personálneho a finančného zabezpečenia prevencie kriminality konkrétne formou
  - zlepšovania podmienok pre výkon činnosti prevencie v podmienkach obvodného úradu v spolupráci s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky na základe účelových dotácií rozpočtu obvodného úradu a dostatočného limitu funkčných miest,
  - presadzovania dostatočného počtu preventívnych pracovníkov v inštitúciách na úseku školstva, sociálnej starostlivosti a kurately na miestnej úrovni a zlepšovania podmienok pre ich činnosť,
  - presadzovania zlepšenia podmienok pre zvyšovanie erudície a psychologickú dispozíciu preventívnych pracovníkov pre výkon činnosti,
5. zapojenia čo najširšieho okruhu zainteresovaných subjektov vrátane občianskej verejnosti do procesov na úrovni Košického kraja súvisiacich s prijímaním, realizáciou a monitorovaním nástrojov a postupov vytváraných s cieľom účinnej prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti konkrétne formou:
  - projektovej činnosti v oblasti prevencie kriminality,
  - organizovaním projektových dní na úrovni obvodného úradu pre aktívnych a potenciálnych účastníkov v projektovej činnosti,
  - cielene orientovaných prezentácií prijímaných opatrení pre odbornú verejnosť a pracovníkov zainteresovaných rezortov,
  - verejných prezentácií dobrej praxe organizovaním tzv. dní otvorených tém pre verejnosť v priestoroch obvodného úradu.

3.7 Špecifické ciele

Stratégia má zámer prostredníctvom nasledovných **špecifických cieľov** v Košickom kraji implementovať prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti do systému nasledovne:

1. účinne *koordinovať* systém prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v Košickom kraji realizovaný štátnymi orgánmi a orgánmi územnej samosprávy v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami, vzdelávacími a vedeckými ustanovizňami s podnikateľskou sférou konkrétne
  - realizovať vytvorenie konkrétnych plánov aktivít a plnenia úloh obvodného úradu na úseku prevencie kriminality na obdobie jedného roka a uvedením časových termínov a konkrétnej zodpovednosti, finančnú nákladovosť plnenia úloh zabezpečiť prostredníctvom žiadostí o účelové dotácie rozpočtových prostriedkov obvodného úradu z úrovne správcu kapitoly, ktorým je Ministerstvo vnútra SR,
  - zabezpečiť informovanosť o cieľoch prevencie kriminality a protispoločenskej činnosti v Košickom kraji a formách ich realizácie na úrovni dotknutých orgánov, inštitúcií a organizácií,
  - stanoviť efektívne zásady koordinácie prevencie kriminality v územnej pôsobnosti Košického kraja,
  - prostredníctvom krajskej komisie prevencie protispoločenských javov vyhodnocovať dlhodobé i aktuálne problémy a potreby preventívnych aktivít dotknutých orgánov, inštitúcií a organizácií a na úrovni obvodného úradu iniciovať vzájomnú medzirezortnú spoluprácu na vytváranie možností pre ich efektívne riešenie,
  - na úrovni obvodného úradu realizovať podujatia na regionálnej i medzinárodnej úrovni, ktoré sprostredkujú výmenu poznatkov, informácií a skúseností v oblasti teórie a praxe v oblasti kriminality, protispoločenskej činnosti a prevencie a zároveň budú iniciovať zapájanie sa nových subjektov do preventívnej činnosti,
  - s prihliadnutím na skutočnosť, že Košický samosprávny kraj hraničí s Maďarskom a Ukrajinou venovať pozornosť aj prevencii cezhraničnej kriminality predovšetkým prevádzachtvu a pašeráctvu,
2. *aktivizovať* samosprávne orgány na prevenciu kriminality zameranú na ochranu bezpečnosti občanov miest a obcí, zabezpečenie verejného poriadku a znižovanie rozsahu a závažnosti trestnej a inej protispoločenskej činnosti, podporovať začlenenie prevencie kriminality do programových dokumentov samosprávneho kraja, miest a obcí konkrétne
  - iniciovať vytváranie plánov preventívnych aktivít na úrovni samospráv zameraných cielene na problémové rodiny alebo obyvateľov,
  - metodicky spolupracovať s mestami a obcami pri vytváraní plánov aktivít, pri realizácii aktivít koordinovať možnosť pomoci resp. spoluúčasti zo strany pracovníkov miestnych orgánov štátnej správy,
  - spolupracovať so starostami a primátormi pri realizácii aktivít na zvyšovanie bezpečnosti v obciach a mestách, komunikáciu so samosprávami uskutočňovať cez predstaviteľov mikroregiónov v spolupráci s Úradom Košického samosprávneho kraja formou pracovných stretnutí, propagáciou príkladov dobrej praxe z iných regiónov Slovenska a Euroregiónov,

- iniciovať vytváranie nástrojov situačnej prevencie v podmienkach miest a obcí, pri plánovaní a realizácii koordinovať možnosť pomoci resp. spoluúčasti zo strany príslušníkov policajného zboru,
  - podporovať technické prostriedky prevencie kriminality v obciach a mestách, kamerové systémy, ochrana obecného majetku, kultúrnych pamiatok a života a majetku občanov, pričom vyhodnocovať efektívnosť ich využívania. Okrem technických prostriedkov účelne využívať v situačnej prevencii aj formy priameho kontaktu s obyvateľstvom a rozširovanie preventívneho konania s ich aktívnou účasťou,
  - podporovať vytváranie bezpečného prostredia pre obyvateľov a návštevníkov turistických centier, centrálnych mestských zón, hľadať formy zvýšenia bezpečnosti najmä pred vreckovými krádežami a lúpežami,
3. podporovať pôsobenie mimovládnych organizácií v prevencii kriminality, osobitne v tých oblastiach, kde štátne a samosprávne orgány nemôžu preventívne aktivity zabezpečiť, napr.
- v prevencii domáceho násilia, týrania a ďalších činov, ktoré môžu ovplyvňovať rozhodovanie detí na úteky z domu,
  - v preventívnych aktivitách s cieľovými skupinami rodín zo sociálne znevýhodneného prostredia
4. pôsobiť na elimináciu narastajúceho násilia páchaného v školách a osobitne násilia páchaného na učiteľoch, pôsobiť na elimináciu nepriaznivého vývoja záškoláctva a problémového správania v školách Košického kraja, ktoré vykazuje najhoršie ukazovatele v republikovom hodnotení, pritom hlavne
- posilňovať povedomie spoločnosti o dôležitosti prevencie násilia v školách, vytvárať priestor pre mediálnu podporu prevencie násilia v školách so zameraním na mládež a rodinu,
  - prehľbovať vzájomnú výmenu skúseností pravidelnými stretnutiami všetkých orgánov a inštitúcií, ktoré vstupujú do procesu prevencie protispoločenských javov v školách a preniesť tieto aktivity na úroveň okresov Košického kraja,
  - prehľbovať miestnu spoluprácu medzi orgánmi, ktoré metodicky riadia prevenciu násilia v školách; v spolupráci s Radou vlády SR pre prevenciu kriminality podporovať spoločnú prípravu legislatívnych návrhov a tvorbu metodických materiálov pre praktickú aplikáciu preventívnych postupov a právnych noriem v školskom prostredí. Podporovať myšlienku vytvorenia celoplošného systému prevencie,
  - analyzovať stav, vývoj, štruktúru a dynamiku protispoločenských javov v školách a súčasných legislatívnych a inštitucionálnych možností eliminácie protispoločenských javov a násilia formou dlhodobého výskumu v spolupráci s akademickými inštitúciami v Košickom kraji,
  - podporovať posilnenie dohľadu policajného zboru v priestore škôl prostredníctvom určených príslušníkov pre jednotlivé školy,
  - vytvárať podmienky v procese vysokoškolskej prípravy na učiteľské povolanie pre doplnenie študijných plánov o prípravu na právne aspekty výkonu profesie vrátane prípravy na právnu ochranu,
  - podporovať realizáciu programov pre rodičov detí zo sociálne znevýhodneného prostredia s orientáciou na hodnotové správanie detí ako aj rovesníckych programov,

- podporovať aktivity v prevencii šikanovania, prevencii rasizmu, xenofóbie a extrémizmu, prevencii patologickému hráčstvu, prevencii obchodovania s ľuďmi, a prevencii látkových a nelátkových závislostí, prevencii nehodovosti v cestnej premávke,
5. pôsobiť na zvyšovanie miery aktivít v prevencii obchodovania s ľuďmi
    - prevenčné aktivity zamerať predovšetkým na skupiny od 6 do 35 rokov s prihliadnutím na špecificky ohrozené skupiny dievčat a žien, ktoré sa môžu stať obeťami obchodovania s ľuďmi za účelom prostitúcie,
    - prevenčné aktivity zamerať na deti bez rodového rozlíšenia, ktoré môžu byť obeťami trestnej činnosti spojenej s výrobou a šírením pornografie,
  6. využívať elektronické a printové *média* na regionálnej a miestnej úrovni (televízia, rozhlas, internet, tlačoviny) ako významného prostriedku prevencie kriminality konkrétne formou
    - zverejňovania informácií a tlačových správ o podujatiach obvodného úradu na úseku prevencie kriminality na internetovej stránke úradu a v médiách,
    - pozývania zástupcov médií na podujatia zamerané na výmenu poznatkov, informácií a skúseností v oblasti teórie a praxe v oblasti kriminality, protispoločenskej činnosti a prevencie,
    - vytvorenia samostatného priečinku na internetovej stránke obvodného úradu zameraného na zverejňovanie informácií z oblasti prevencie kriminality a príkladov dobrej preventívnej praxe v rámci Košického kraja,
    - zverejňovania ocenenia aktívnych aktérov prevencie kriminality v Košickom kraji zo strany obvodného úradu,
  7. podporovať a koordinovať možnosti viacdrojového financovania aktivít prevencie kriminality v kraji, pritom najmä
    - dôsledne informovať subjekty Košického kraja o dotáciách ústredných orgánov štátnej správy, územnej samosprávy, o možných partnerstvách pre získavanie dotácií,
    - poskytovať spoluprácu a metodickú pomoc pri príprave a predkladaní projektov,
    - vytvárať podmienky a realizovať podujatia pre výmenu informácií medzi realizátormi preventívnych aktivít a možnými poskytovateľmi finančnej dotácie v rámci Košického kraja najmä z podnikateľského prostredia,
  8. aplikovať kontrolné mechanizmy účinnosti a efektivity realizovaných preventívnych aktivít, pritom
    - dôsledne plniť zákonné úlohy obvodného úradu v procese prevencie kriminality,
    - zovšeobecňovať poznatky z kontrolných aktivít, predkladať ich podľa potreby na rokovanie komisie pre prevenciu kriminality pri obvodnom úrade a využívať pre prijímanie opatrení pre skvalitnenie činnosti.

4 Záver

Súčasný stav, vývoj a dynamika kriminality objektívne zvyrazňuje dôležitosť prevencie kriminality a jej uskutočňovania v praxi. Činnosť všetkých orgánov v boji proti kriminalite a inej protispoločenskej činnosti smeruje k spoločnému cieľu – stabilizovať, postupne znižovať kriminalitu, poskytovať efektívnu ochranu, najmä životu, zdraviu, osobnostným právam a majetku. Kriminalita je charakteristická mnohopočetnosťou faktorov, foriem a druhov trestnej činnosti. K efektívnym výsledkom v Košickom kraji – poklesu trestnej činnosti a zlepšeniu objektívnej bezpečnosti občanov – sa nedá dospieť čiastkovými riešeniami. Efektivita v boji proti kriminalite vyžaduje komplexný prístup prevencie, riešenia zamerané na príčiny a vplyvy mikroprostredia a účinnú koordinovanú spoluprácu všetkých subjektov prevencie. Obvodný úrad Košice bude vytvárať svojou iniciatívnou a koordinačnou činnosťou a dôslednosťou pri realizácii cieľov predloženej stratégie prevencie kriminality v období rokov 2012 – 2015 predpoklady pre úspešnosť všetkých aktérov prevencie kriminality pri eliminácii protispoločenských javov a ich negatívnych vplyvov na kvalitu života občanov.